herpy

SKILDPADDER

Common Musk Turtle

Sternotherus odoratus

Sternotherus odoratus er en lille, næsten helt vandlevende skildpadde fra det østlige Nordamerika. Skjoldet bliver kun 8-13 cm, men dyret kan blive mange årtier gammelt. Arten er mest aktiv i skumringen og om natten, svømmer dårligt og kræver et filtreret kar med forholdsvis lavt vand, en varm lampe og UVB. Når den føler sig truet, afgiver den en ildelugtende væske.

Familie: Kinosternidae Tidligere navn: *Kinosternon odoratum* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**8-13 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**20-50 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Akvatisk**
Biotop	**Vådområde**
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 50 × 45 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**30-35 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**50-80 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 15-25 cm
Vandtemperatur	**22-26 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter, færdigfoder, planter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**48-120 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-6 æg**
Kuld pr. år	**1-4**
Inkubation	**60-86 dage** ved 25-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

CITES liste II og EU-bilag B (forordning (EU) 2026/1383) via slægtslistningen *Sternotherus* spp. CITES-tilladelser og -certifikater udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) efter BEK nr. 1588 af 9.12.2024. Spørg SGAV om kravene til dokumentation ved køb, salg og import.

Om arten

Sternotherus odoratus er en af de mindste skildpadder i Nordamerika. Alle mål i teksten er skjoldlængden (carapax). Voksne dyr er 8-13 cm, og hannerne er lidt større end hunnerne. Skjoldet er aflangt, smalt og højt hvælvet, sortbrunt med uregelmæssige sorte streger eller pletter og ofte bevokset med alger. Midterkølen er tydelig hos unger og flader ud hos voksne. Bugskjoldet er lille, gult eller cremefarvet med mørke pletter, og det har kun ét, ikke-funktionelt hængsel. Mellem bugskjoldets plader ses hud, og det adskiller arten fra *Kinosternon*-arterne. Huden er gråsort med gule pletter og striber på benene og halsen.

Hovedet har en smal, spids snude og to gule striber på hver side, en over og en under øjet. Striberne er tydeligst hos unge dyr. På hage og hals sidder små følehår (barbeller). Hannen har et større hoved, en længere hale, der er bred ved roden og tyndere mod spidsen, og skæl på bagbenene, som den bruger til at holde fast i hunnen. Nyklækkede unger måler omkring 25 mm og er de mindste skildpadder i Nordamerika.

Skildpadden har kirtler langs bugskjoldets kanter, som afgiver en orange, ildelugtende væske, når dyret forskrækkes. Det forklarer artsnavnet, som kommer af latin *odor* (lugt). Duftafgivelsen aftager ofte hos dyr, der håndteres. Med god pasning lever arten typisk 20-50 år, og den højeste kendte alder i fangenskab er knap 55 år.

Udbredelse og levested

Sternotherus odoratus er hjemmehørende i det østlige Nordamerika: fra det sydlige Ontario og Quebec i Canada gennem New England og de østlige og centrale stater i USA til Florida og Golfkysten, og mod vest til Wisconsin, Illinois, det sydøstlige Kansas, det østlige Oklahoma og det østlige Texas. Arten findes fra havets niveau til omkring 1.170 m.

Uden for det oprindelige område findes enkelte indførte bestande, fx i Californien og Tyskland. Landene ved kortet er kun den oprindelige udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** USA og Canada.

LEVESTED

Sternotherus odoratus lever i søer, damme, langsomme floder og sumpe, helst i lavt, klart og plantebevokset vand. Vanddybden er sjældent over 2 m. Dyrene går mest langs bunden og svømmer dårligt. Arten er mest aktiv i skumringen og om natten, og den er mere natlig i de sydlige egne, hvor nætterne er varmere.

Dyrene soler sig på grene og gafler over vandet, hvorfra de lader sig falde ned i vandet. De klatrer ret godt, op til omkring 2 m over vandet. På land ses de kun under regn eller for at lægge æg, og de skifter sjældent mellem adskilte vandområder. En dag tilbagelægger de i gennemsnit omkring 27 m.

Når vandet bliver koldere end omkring 10 °C, går dyrene i vinterhvile og graver sig omkring 30 cm ned i mudderet. I det sydøstlige USA yngler de hele året med højdepunkt forår og efterår.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Hold dyret i et akvarium eller et lavt kar, ikke i et almindeligt terrarie. Der skal være mindst ca. 15 liter vand pr. cm skjoldlængde, så et voksent dyr på 10-13 cm skal have 150-195 liter vand. Arten går langs bunden og svømmer dårligt, så bundarealet er vigtigere end vanddybden. Boksens mål, 120 × 50 × 45 cm, giver med op til 25 cm vand omkring 150 liter og en kant på 20 cm over vandet. Et par kræver omkring dobbelt så meget vand. Arten klatrer godt, så akvariet skal have låg, og indretningen må ikke danne en trappe op til kanten.

Vanddybden skal være så lav, at dyret kan stå med bagbenene på bunden og række hovedet op over overfladen uden at svømme. Lav en dybdegradient med flade sten, og giv en flydende platform eller en sten som landdel. En bund af mellemstore sten eller helt uden underlag er lettest at rengøre. Planter og skjul giver tryghed.

Hold helst ét dyr. To hanner må ikke holdes sammen. En han, der holdes sammen med en hun, kan jage hende vedholdende, så de skal kunne skilles ad. To hunner kan holdes sammen, hvis der er plads.

Arten er en rodet æder og svømmer dårligt, så strømmen skal være svag. Vælg et filter, der er beregnet til mindst 2-3 gange vandmængden, uden at det skaber stærk strøm. Et særskilt fodringskar gør rengøringen lettere.

TEMPERATUR

Vandet skal være 22-26 °C, og en vandvarmer er normalt nødvendig. Undgå varmekabler eller varmemåtter under karret, fordi dyret går langs bunden og kan brænde sig. Sæt vandvarmeren bag en plastskærm. Er rummet varmt nok, kan varmeren undværes; mål temperaturen over et par uger, før dyret flytter ind.

Overfladen på solpladsen skal være 30-35 °C, og luften over vandet omkring 29 °C. Brug en varmelampe, evt. en keramisk varmeafgiver i en metalkuppel. Om natten kan temperaturen falde lidt; 20-24 °C er et skøn. Grene og kanter over vandet må ikke komme for tæt på varmelampen.

Voksne dyr tåler køligere vand, ned til stuetemperatur, når de har en varm solplads; unger skal have varmt vand omkring 25 °C. I naturen går arten i vinterhvile, når vandet bliver koldere end omkring 10 °C, og graver sig ned i mudderet. Vinterhvile er ikke nødvendig i fangenskab.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Skildpaddens fugtighed er vandet selv, så luftens relative fugtighed er ikke afgørende og ikke nærmere dokumenteret for arten; 50-80 % i rummet er rigeligt. Luften over karret må ikke være kold eller trækfuld, for det øger risikoen for luftvejsinfektioner.

Vandet bliver hurtigt snavset, fordi arten er en rodet æder. Brug vand uden klor, og skift en del af vandet jævnligt. Rengør karret grundigt med nogle måneders mellemrum.

VAND OG VANDKVALITET

Vandet er dyrets opholdssted. Vanddybden er 15-25 cm for voksne dyr og lavere for unger, med lavere partier, hvor dyret kan hvile. Dybden skal være så lav, at dyret kan strække halsen og trække vejret uden at svømme, og kun en del af karret skal være dybt. Temperaturen er 22-26 °C (se Temperatur).

Brug et filter, der både filtrerer mekanisk og biologisk og er beregnet til mindst 2-3 gange vandmængden. Et indvendigt filter er normalt tilstrækkeligt, når strømmen er svag. Brug vand uden klor. Sæt al elektrisk udstyr ved vandet til en fejlstrømsafbryder (HPFI-relæ), og tag stikket ud med tørre hænder, før du rører ved filtret.

LYS OG UVB

UVB er nødvendigt, for at dyret kan danne D3-vitamin og optage kalk. Selv om dyret ikke altid kommer op af vandet, skal der være en solplads med lampe, så det kan vælge. Ferguson-zonen er ikke dokumenteret for arten; zone 2 er et skøn ud fra, at arten er skumringsaktiv og ikke altid soler sig. Brug et UVB-rør af høj kvalitet over solpladsen, uden glas eller plast imellem, og skift røret jævnligt, da styrken falder.

Lyset skal være tændt omkring 12 timer i døgnet og slukket i 12 timer. Lad dyret kunne trække sig tilbage i skygge eller skjul.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Sternotherus odoratus er altædende, men overvejende kødædende. I naturen æder den små snegle, muslinger, krebs, vandinsekter som guldsmede- og vandjomfrularver, orme, små haletudser, æg og ådsler og lidt planter og frø. Voksne dyr æder mest i vandet. Arten har svært ved at fange byttet, for den kan ikke skabe sugekraft, så føden skal ligge lige foran munden.

I fangenskab accepteres regnorme, stykker af fisk og rejer, fårekyllinger, blodorme, snegle fra opdræt, sorte soldaterfluelarver, melorme og pellets til vandskildpadder. Grønt som andemad, vandpest og spinat kan tilbydes i små mængder. Fodringshyppighed og mængde er ikke dokumenteret for arten; giv kun, hvad dyret æder på kort tid, og fjern rester.

Arten er en rodet æder, så et særskilt fodringskar er en fordel; dér kan kalk og vitaminer drysses på foderet. Foderinsekter bør først have kalkrigt foder.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Opdræt af haletudser

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Sternotherus odoratus er sky og går mest langs bunden. Den er ikke et dyr til at tage op: den kan bide med sin lange, bevægelige hals og afgive en ildelugtende væske. Skal dyret flyttes, tag det bagest på skjoldet og hold fingrene bagud. Væskeafgivelsen aftager ofte hos dyr, der håndteres.

Dyret kan klatre, så sørg for et låg. Det trives bedst alene. Flere hunner kan holdes sammen i et stort kar, men to hanner må ikke.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har et større hoved, en længere hale med bred rod og tynd spids og skæl på bagbenene, og den bliver lidt større end hunnen. Hannerne er kønsmodne efter 4-6 år ved omkring 6 cm skjoldlængde og hunnerne efter 8-10 år ved omkring 8 cm.

PARRING

Parringen foregår i vandet. I det sydøstlige USA yngler arten hele året med højdepunkt forår og efterår. Hannen jager hunnen, skubber til hendes skjold, bider hende i hovedet og sidder på hende, og hunnen kan gemme sæd fra efteråret til vinteren. Frieriet er hårdt, så parret skal overvåges, og hunnen skal kunne komme væk.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 1-6 æg pr. kuld, ca. 19 × 25 mm, og 1-4 kuld om året. Det højeste kendte antal æg i en sæson er 9. Hun graver en lav rede, ofte under træstammer eller i skygge, og flere hunner kan dele rede. Æggene har en tyk, men skør skal. Giv hunnen en kasse med jord eller sand på landdelen, så hun har et sted at grave.

INKUBATION

Æggene klækker efter 60-86 dage. Ved kunstig rugning passer 25-28 °C, og æggene klækker så efter omkring 70 dage. Kønnet afgøres af rugetemperaturen: ved over 28 °C kommer næsten kun hunner, og under 25 °C næsten kun hanner. Rugefugtigheden er ikke kendt for arten. I naturen bliver nogle unger i reden hele vinteren og søger først vand om foråret.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er omkring 25 mm og 1,6-3,2 g ved klækningen og har en høj køl på skjoldet. De skal have lavt vand, planter og skjul og små foderdyr. Vandet skal være omkring 25 °C, og solpladsen omkring 35 °C. Fodringshyppigheden for unger er ikke kendt for arten. Hold unger adskilt fra voksne dyr og sørg for, at alle får foder.

Sundhed og typiske fejl

Skildpadder skjuler sygdom, så vær opmærksom på ændringer. Vej og mål dyret jævnligt, og før en logbog over vægt, appetit og adfærd. Et sundt dyr har glat skjold uden bumser, klare øjne og er aktivt og nysgerrigt.

Typiske problemer og fejl i pasningen: - Mangel på UVB eller kalk: det giver misdannet skjold med pyramideformede skjoldplader og knoglesygdom. - Luftvejsinfektion ved for kold eller for fugtig luft: løbende næse, vandige øjne og sløvhed. - Beskidt vand, især fordi arten er en rodet æder. - Forkert indretning, hvor dyret ikke kan nå overfladen uden at svømme.

Alle krybdyr kan være symptomfrie bærere af *Salmonella* og smitte mennesker. Vask hænder før og efter kontakt med dyret, vand og udstyr. Efter et bid skal såret skylles under rindende vand og rengøres med mild sæbe.

Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser, har åben mund eller virker sløvt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.